

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

15. srpnja 2004. (*)

„Konvencija o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćavanja (Barcelonska konvencija)
– Protokol o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja s kopna – Članak 6. stavak 3. –
Odobrenje za ispuštanje – Izravni učinak”

U predmetu C-213/03,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 234. UEZ-a, koji je uputio
Cour de cassation (Kasacijski sud, Francuska), u postupku

**Syndicat professionnel coordination des pêcheurs de l'étang de Berre et de la
région**

protiv

Électricité de France (EDF),

o tumačenju članka 6. stavka 3. Protokola o zaštiti Sredozemnog mora od
onečišćavanja s kopna, potpisanog u Ateni 17. svibnja 1980., odobrenog Odlukom
Vijeća 83/101/EEZ od 28. veljače 1983. (SL L 67., str. 1.) (SL, posebno izdanje na
hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 126., str. 31.), i članka 6. stavka 1. istog
Protokola, kako je izmijenjen na Konferenciji punomoćnika održanoj u Sirakuzi 7. i 8.
ožujka 1996., čije su izmjene odobrene Odlukom Vijeća 1999/801/EZ od 22.
listopada 1999. (SL L 322, str. 18.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku,
poglavlje 11., svezak 16., str. 201.),

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: C. W. A. Timmermans, predsjednik vijeća, C. Gulmann, J.-P. Puissochet,
J. N. Cunha Rodrigues i R. Schintgen (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: D. Ruiz-Jarabo Colomer,

tajnik: M. Múgica Arzamendi, glavna administratorica,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Syndicat professionnel coordination des pêcheurs de l'étang de Berre et de
la région, W. Viscardini, *avocat*,
- za Électricité de France (EDF), O. Coutard i M. Mayer, *avocats*,

- za francusku vladu, G. de Bergues i E. Puisais, u svojstvu agenata,
- za Komisiju Europskih zajednica, G. Valero Jordana i B. Stromsky, u svojstvu agenata,

saslušavši usmena očitovanja koja su iznijeli Syndicat professionnel coordination des pêcheurs de l'étang de Berre et de la région, Électricité de France, francuska vlada i Komisija na raspravi od 10. ožujka 2004.,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Presudom od 6. svibnja 2003., koju je Sud zaprimio 19. svibnja 2003., Cour de cassation (Kasacijski sud, Francuska) postavio je Sudu na temelju članka 234. UEZ-a dva prethodna pitanja koja se odnose na tumačenje članka 6. stavka 3. Protokola o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja s kopna, potpisanog u Ateni 17. svibnja 1980., odobrenog Odlukom Vijeća 83/101/EEZ od 28. veljače 1983. (SL L 67, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 126., str. 31.) (u daljnjem tekstu: Protokol), i članka 6. stavka 1. istog Protokola, kako je izmijenjen na Konferenciji punomoćnika održanoj u Sirakuzi 7. i 8. ožujka 1996., čije su izmjene odobrene Odlukom Vijeća 1999/801/EZ od 22. listopada 1999. (SL L 322, str. 18.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 16., str. 201.) (u daljnjem tekstu: izmijenjeni Protokol).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Syndicat professionnel coordination des pêcheurs de l'étang de Berre et de la région (u daljnjem tekstu: koordinacija ribara) i Électricité de France (u daljnjem tekstu: EDF) u pogledu ispuštanja u jezero Étang de Berre iz hidroelektrane u mjestu Saint-Chamas (Francuska).

Pravni okvir

- 3 Konvenciji o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćavanja, potpisanoj u Barceloni 16. veljače 1976. (SL 1977, L 240, str. 3.) (u daljnjem tekstu: Konvencija), Europska ekonomska zajednica pristupila je Odlukom Vijeća 77/585/EEZ od 25. srpnja 1977. (SL L 240, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 126., str. 15.)
- 4 U članku 2. točki (a) Konvencije izraz „onečišćenje” definira se kako slijedi:

„[...] znači čovjekovo izravno ili neizravno unošenje tvari ili energije u morski okoliš koje ima za posljedicu štetne učinke, kao npr. učinke koji su štetni za žive resurse, opasni za zdravlje ljudi, predstavljaju prepreku za pomorske djelatnosti uključujući

ribolov, negativno djeluju na kvalitetu morske vode za uporabu i umanjuju pogodnosti koje okoliš pruža.” [neslužbeni prijevod]

5 Članak 4. stavak 1. Konvencije glasi:

„Ugovorne stranke pojedinačno i zajedno poduzimaju [sve] odgovarajuće mjere u skladu s odredbama ove Konvencije i važećih protokola čije su stranke, kako bi spriječile, umanjile i suzbile onečišćenje u području Sredozemnog mora te kako bi zaštitile i unaprijedile morski okoliš na tom području.” [neslužbeni prijevod]

6 Članak 8. Konvencije glasi:

„Ugovorne stranke poduzimaju [sve] odgovarajuće mjere kako bi spriječile, umanjile i suzbile onečišćenje u području Sredozemnog mora koje uzrokuju ispuštene otpadne vode [ispuštanja] iz rijeka, obalnih objekata ili morskih ispusta, ili koje potječe iz [bilo kojih] drugih izvora na kopnu unutar njihovih teritorija [državnih područja].” [neslužbeni prijevod]

7 Slično tome, članak 1. Protokola glasi:

„Ugovorne stranke [...] poduzimaju [sve] odgovarajuće mjere kako bi spriječile, umanjile, suzbile i kontrolirale onečišćenje u području Sredozemnog mora koje uzrokuju ispuštene otpadne vode [ispuštanja] iz rijeka, obalnih objekata ili morskih ispusta, ili koje potječe iz [bilo kojih] drugih izvora na kopnu unutar njihovih teritorija.”

8 Članak 3. Protokola glasi:

„Područje na koje se ovaj Protokol primjenjuje (dalje u tekstu: „područje Protokola“) je:

[...]

(c) slane močvare povezane s morem.”

9 Članak 4. stavak 1. točka (a) predviđa da se Protokol primjenjuje na „onečišćujuća ispuštanja iz izvora na kopnu unutar teritorija stranaka, koja dosežu područje Protokola, a posebno:

– izravno, iz morskih ispusta ili odlagališta na obali;

– neizravno, preko rijeka, kanala ili drugih vodenih tokova, uključujući podzemne vodene tokove, ili kroz površinsko otjecanje”.

10 Prema članku 6. stavku 1. i stavku 3. Protokola:

„1. Stranke strogo ograničavaju onečišćavanje iz izvora na kopnu na području Protokola tvarima navedenim u Prilogu II. ovom Protokolu.

[...]

3. Ispuštanja strogo podliježu izdavanju ovlaštenja [odobrenja] od strane nadležnog državnog tijela koje se ravna prema odredbama Priloga III. [...]”.

11 Članak 7. stavak 1. Protokola glasi:

„Stranke će postupno utvrditi i usvojiti, u suradnji s nadležnim međunarodnim organizacijama, zajedničke smjernice i prema potrebi norme [standarde] i kriterije s obzirom na:

[...]

(e) posebne uvjete koji se odnose na količinu ispuštenih tvari navedenih u prilogima I. i II., njihovu koncentraciju u otpadnim vodama i metode njihovog ispuštanja.”

12 Iz točaka 11. i 13. odjeljka A Priloga II. Protokolu proizlazi da se sustav utvrđen u članku 6. Protokola odnosi na „tvari koje izravno ili neizravno negativno utječu na sadržaj kisika u morskom okolišu, posebno one koje mogu uzrokovati eutrofikaciju” i „tvari koje, iako su netoksične, mogu postati opasne za morski okoliš ili koje mogu zbog ispuštene količine ometati zakonito korištenje mora”.

13 Odjeljak B Priloga II. glasi:

„Kontrola i strogo ograničenje ispuštanja tvari navedenih u gornjem odjeljku A provode se u skladu s Prilogom III.”

14 U Prilogu III. Protokolu navedeni su čimbenici koje treba uzeti u obzir „s ciljem izdavanja ovlaštenja [odobrenja] za ispuštanje otpada koji sadrži tvari navedene u Prilogu II. [...]”. Države ugovornice stoga moraju uzeti u obzir „svojstva i sastav otpada”, „svojstva sastojaka otpada s obzirom na njihovu škodljivost”, „svojstva mjesta ispuštanja i prihvatnog morskog okoliša”, „raspoloživost tehnologije za obradu otpada” i konačno, „potencijalni štetan utjecaj na morski ekosustav i uporabu morske vode”.

15 Članak 3. točka (d) izmijenjenog Protokola, koji odgovara članku 3. točki (c) Protokola predviđa da područje na koje se Protokol primjenjuje uključuje:

„[...]”

(d) bočate vode, obalne slane vode uključujući slane močvare i obalne lagune te podzemne vode povezane sa Sredozemnim morem.”

16 Članak 6. stavak 1. izmijenjenog Protokola predviđa:

„Ispuštanje iz točkastih izvora u područje Protokola i oslobađanje u vodu ili zrak koje dopijeva i može utjecati na područje Sredozemnog mora, kako je utvrđeno u [članku] 3. [točkama] (a), (c) i (d) ovog Protokola, strogo podliježe [odobrenju] ili propisu od strane nadležnih tijela stranaka, uzimajući u obzir odredbe ovog Protokola i [Priloga] II. istomu, kao i važne odluke ili preporuke sastanaka ugovornih stranaka.”

- 17 U Prilogu I. C izmijenjenom Protokolu navedene su „kategorije tvari i izvora onečišćavanja” koje „će služiti kao smjernica u izradi planova djelovanja, programa i mjera”. Posebno se točka 17. odnosi na „netoksične tvari koje mogu imati štetni utjecaj na sadržaj kisika u morskom okolišu”.
- 18 Izmijenjenim Protokolom ukida se stari Prilog II., a uz izmjene renumerira se stari Prilog III. koji sada postaje „Prilog II.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 19 Étang de Berre je jezero koje se nalazi u Francuskoj i slana je močvara površine 15,000 hektara, izravno povezana sa Sredozemnim morem.
- 20 Koordinacija ribara nekoliko se puta žalila EDF-u na štetu koja nastaje za vodni okoliš jezera Étang de Berre prije svega zbog slatke vode koja dolazi iz rijeke Durance i umjetnim se putem ispušta u jezero kad god su turbine hidroelektrane u Saint-Chamasu u pogonu.
- 21 Dana 1. rujna 1999. koordinacija ribara pokrenula je protiv EDF-a postupak za privremenu pravnu zaštitu na Tribunal de grande instance de Marseille (Regionalni sud u Marseilleju) (Francuska) prijavljujući nezakonito ponašanje i tražeći sudski nalog za zatvaranje hidroelektrane u Saint-Chamasu, uz plaćanje periodične kazne za nepoštovanje toga naloga. Koordinacija ribara posebno je istakla da EDF ispušta vodu iz elektrane, a da nije ishodio prethodno odobrenje predviđeno u članku 6. stavku 3. Protokola.
- 22 Sudac postupka privremene pravne zaštite u prvom stupnju odbacio je zahtjev za privremenu pravnu zaštitu rješenjem od 25. listopada 1999. Iako je priznao da rad turbina hidroelektrane uzrokuje određenu smetnju, zauzeo je stajalište da:
- „U pogledu provedbe prava Zajednice, a posebno Barcelonske konvencije i Atenskog protokola [...], pitanje njihovog izravnog učinka na pojedince također otvara sporne točke koje ne pripadaju u nadležnost suda koji odlučuje o meritumu. Budući da pitanje predstavlja li rad hidroelektrane u Saint-Chamasu kojom upravlja EDF smetnju koja je očito nezakonita, tj. ponašanje nezakonito u smislu koji se obično podrazumijeva u sudskoj praksi, otvara pitanja koja su preozbiljna da bi sud kojem je upućen zahtjev za privremenu pravnu zaštitu intervenirao i zatvorio elektranu koja je u radu već tri desetljeća, s tim da bi takva odluka bila od velike važnosti po tome što bi imala izuzetno ozbiljne posljedice za, između ostalog, proizvodnju i sigurnost elektroenergetskog sustava regije [...]”.
- 23 Koordinacija ribara na tu je odluku uložila prigovor na Court d'appel (Prizivni sud) u Aix-en-Provenceu (Francuska), koji je prigovor odbio presudom od 21. rujna 2000. Court d'appel zauzeo je stajalište, između ostalog, „da između raznih članaka [Protokola] postoji međuovisnost” i da se članak 6. stavak 3. „ne može tumačiti odvojeno, tako da EDF ne može na temelju Protokola valjano i korisno zatražiti odobrenje za ispuštanje sve dok francuska država ne utvrdi primjenjive tehničke kriterije, budući da nije moguće dati nikakav odgovor.”

- 24 Koordinacija ribara uložila je žalbu u kasacijskom postupku, ističući osobito da EDF krši članak 6. stavak 3. Protokola, koju je Cour d'appel pogrešno odbacio.
- 25 U tim uvjetima, Cour de cassation odlučio je prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća dva prethodna pitanja:

- „1. Treba li smatrati da članak 6. stavak 3. Protokola [...], koji je postao članak 6. stavak 1. revidirane verzije, ima izravni učinak tako da se bilo koja zainteresirana strana može na njega pozivati pred nacionalnim sudovima u prilog tužbi čiji je cilj zaustavljanje ispuštanja vode koja nisu odobrena u skladu s postupkom i kriterijima koje on predviđa?
2. Treba li istu odredbu tumačiti u tom smislu da se njome općenito zabranjuje da se u slanu močvaru koja je povezana sa Sredozemnim morem ispuštaju tvari koje, iako su netoksične, nepovoljno utječu na sadržaj kisika u morskom okolišu, bez odobrenja koje nadležna nacionalna tijela država članica izdaju uzimajući u obzir odredbe gore spomenutog Protokola i njegovog Priloga III. C (koji je sada Prilog II.)?”

Relevantnost izmijenjenog Protokola za glavni postupak

- 26 EDF i francuska vlada zauzimaju stajalište da valja tumačiti samo Protokol jer izmijenjeni Protokol još nije stupio na snagu.
- 27 Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da je postupak predviđen člankom 234. UEZ-a instrument suradnje između Suda i nacionalnih sudova (vidjeti osobito presude od 16. srpnja 1992., Lourenço Dias, C-343/90, Zb., str. I-4673., t. 14. i od 18. ožujka 2004., Siemens i ARGE Telekom, C-314/01, Zb., I-2549., t. 33., i navedenu sudsku praksu).
- 28 U okviru te suradnje, nacionalni sudac koji odlučuje u sporu, koji jedini ima izravna saznanja o činjenicama u glavnom postupku i mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku koja će biti donesena, najbolje može procijeniti, uvažavajući posebnosti predmeta, je li prethodna odluka nužna za donošenje presude, kao i koliko su pitanja koja postavlja Sudu relevantna (vidjeti osobito gore navedenu presudu Lourenço Dias, , t. 15.; presudu od 22. siječnja 2002., Canal Satélite Digital, C-390/99, Zb., str. I-607., t. 18.; i gore navedenu presudu Siemens i ARGE Telekom, t. 34.).
- 29 U ovom predmetu nikako nije očito da tumačenje članka 6. stavka 1. izmijenjenog Protokola nije relevantno za ishod glavnog postupka. Kao što to ispravno ističe Komisija, moguće je da ako Cour de cassation ukine presudu Cour d'appela u Aix-en-Provenceu, izmijenjeni Protokol bude na snazi u trenutku kada nacionalni sud treba ponovo presuditi o meritumu u glavnom postupku.
- 30 Stoga radi davanja odgovora na prethodna pitanja u obzir valja uzeti i izmijenjeni Protokol.

Izravan učinak članka 6. stavka 3. Protokola i članka 6. stavka 1. izmijenjenog Protokola

Očitovanja stranaka

- 31 EDF smatra da između raznih odredaba Protokola postoji međuovisnost, zbog čega članku 6. stavku 3. nije moguće priznati izravan učinak iako je odredba koju utvrđuje jasna i precizna.
- 32 Članak 6. stavak 1. Protokola postavlja cilj „strogog ograničavanja” onečišćavanja tvarima ili iz izvora koji su navedeni u Prilogu II. (uključujući tvari koje negativno utječu na sadržaj kisika). U tu svrhu, u članku 6. stavku 2. zahtijeva se da stranke, prema potrebi, „zajednički ili pojedinačno” provode „odgovarajuće programe i mjere”. Konačno, člankom 6. stavkom 3. zahtijeva se da ispuštanja podliježu „izdavanju ovlaštenja [odobrenja] prema odredbama [uzimajući u obzir odredbe] Priloga III.” Obveza „uzimanja u obzir” je dosta nejasna i mogu u nedostatku detalja dovesti do toga da sva ispuštanja podliježu odobrenju samo zato što obuhvaćaju jednu od tvari navedenih u Prilogu II. Protokolu. Takav je zahtjev, međutim, u cijelosti nerazmjernan cilju Protokola.
- 33 EDF se poziva i na članak 7. stavak 1. Protokola u pogledu „zajedničkih [...] norma [standarda] i kriterija” koje treba utvrditi prije uvođenja sustava odobrenja. Međutim, za predmetna ispuštanja ti standardi i smjernice još nisu utvrđeni.
- 34 Osim toga, budući da je Zajednica stranka Konvencije i Protokola, standardi koje treba utvrditi za njihovu provedbu u načelu su standardi na razini Zajednice. Međutim, do danas ne postoji direktiva koja bi se odnosila na ispuštanja slatke vode i silta u slanu močvaru.
- 35 Koordinacija ribara, francuska vlada i Komisija, sa svoje strane, brane tezu o izravnom učinku članka 6. stavka 3. Protokola, pozivajući se na sudsku praksu Suda (vidjeti osobito presudu od 30. rujna 1987., Demirel, C-12/86, Zb., str. 3719., t. 14.).
- 36 U pogledu svojeg teksta kao i svrhe i prirode, članak 6. stavak 3. Protokola sadržava jasnu, preciznu i bezuvjetnu obvezu da ispuštanje tvari obuhvaćenih Prilogom II. Protokolu podliježe prethodnom izdavanju ovlaštenja [odobrenja] od strane nadležnog nacionalnog tijela. Stroga zabrana da se s ispuštanjem započne bez takvog odobrenja u svojoj provedbi ili svojim učincima nije podređena nikakvoj zadržci ni intervenciji drugog, naknadnog akta. Osim toga, u Prilogu III. Protokolu, na koji se članak 6. stavak 3. odnosi, postoji popis svih čimbenika koje treba uzeti u obzir kod izdavanja odobrenja.
- 37 Prema mišljenju Komisije, izostanak zajednički usvojenih mjera, programa i smjernica nema učinak paraliziranja provedbe Protokola niti sprečava izdavanje odobrenja za ispuštanje, ali povećava marginu prosudbe države članice u izdavanju tih odobrenja, čije izvršenje podliježe sudskom nadzoru.
- 38 Koordinacija ribara i Komisija dodaju da verzija članka 6. koja proizlazi iz izmijenjenog Protokola i drugih izmjena priloga ne mijenja raniju ocjenu.

Ocjena Suda

- 39 Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, odredbu iz sporazuma koji Zajednica sklopi s trećom zemljom valja smatrati izravno primjenjivom ako, s obzirom na njezin tekst te svrhu i prirodu sporazuma, odredba sadržava jasnu i preciznu obvezu koja u svojoj

provedbi ili svojim učincima nije podređena intervenciji drugog, naknadnog akta (vidjeti osobito presude Demirel, gore navedenu, t. 14. i od 8. svibnja 2003., Wählergruppe Gemeinsam, C-171/01, Zb., str. I-4301., t. 54.).

- 40 Kako bi se odredilo ispunjava li članak 6. stavak 3. Protokola te kriterije, prvo treba preispitati njegov tekst.
- 41 U tom smislu, valja utvrditi da se tom odredbom jasno, precizno i bezuvjetno utvrđuje obveza država članica da ispuštanja tvari navedenih u Prilogu II. Protokolu podvrgnu izdavanju odobrenja od strane nadležnih nacionalnih tijela uzimajući u obzir odredbe Priloga III.
- 42 Kao što to valjano navodi Komisija, činjenica da nacionalna tijela imaju marginu prosudbe u izdavanju odobrenja pod uvjetima navedenima u Prilogu III. ni na koji način ne umanjuje jasnoću, preciznost i bezuvjetnost zabrane ispuštanja bez prethodnog odobrenja koja proizlazi iz članka 6. stavka 3. Protokola.
- 43 Takvo utvrđenje potkrepljuju svrha i narav Protokola.
- 44 Iz članaka 1. i 4. Protokola proizlazi da je njegova svrha spriječiti, umanjiti, suzbiti i ukloniti onečišćenje u području Sredozemnog mora koje uzrokuju ispuštene otpadne vode [ispuštanja] iz rijeka, obalnih objekata ili morskih ispusta, ili koje potječe iz [bilo kojih] drugih izvora na kopnu unutar njihovih teritorija. U tom cilju, ponovno naglašavajući obveze na temelju članaka 4. i 8. Konvencije, člankom 1. Protokola od ugovornih stranaka zahtijeva se da poduzmu „[sve] odgovarajuće mjere”.
- 45 Uspostavom sustava prethodnog odobrenja koje nadležna nacionalna tijela izdaju za ispuštanje tvari navedenih u Prilogu II. Protokolu, članak 6. stavak 3. doprinosi tome da države članice uklanjaju onečišćenje s kopna na području obuhvaćenom Protokolom. Priznanje izravnog učinka predmetne odredbe može samo biti pozitivno u odnosu na svrhu Protokola kako je gore navedena, i odražavati vrstu instrumenta kojim se želi, između ostalog, spriječiti onečišćenje do kojeg dođe zbog toga što su javna tijela propustila djelovati.
- 46 Prethodna očitovanja primjenjuju se i na tumačenje članka 6. stavka 1. izmijenjenog Protokola. Upućivanje na „važne odluke ili preporuke sastanaka ugovornih stranaka” iz toga stavka, koje nadležna nacionalna tijela moraju uzeti u obzir, ne dovodi u pitanje jasnoću, preciznost i bezuvjetnost zabrane ispuštanja bez odobrenja. Osim toga, izmjene odobrene Odlukom 1999/801 ni na koji način ne mijenjaju svrhu ni narav Protokola.
- 47 S obzirom na prethodno navedeno, na prvo pitanje valja odgovoriti da članak 6. stavak 3. Protokola te, nakon što stupi na snagu, i članak 6. stavak 1. izmijenjenog Protokola imaju izravni učinak tako da svaka zainteresirana strana ima pravo pozvati se na te odredbe pred nacionalnim sudovima.

Područje primjene članka 6. stavka 3. Protokola i članka 6. stavka 1. izmijenjenog Protokola

- 48 Kako su se koordinacija ribara, francuska vlada i Komisija s pravom očitovali, i sam Prilog III. Protokolu, koji se spominje u članku 6. stavku 3. tog Protokola i navodi čimbenike koje treba uzeti u obzir s ciljem izdavanja ovlaštenja [odobrenja] za ispuštanje otpada, odnosi se na Prilog II. koji navodi tvari sadržane u otpadu o kojem je riječ. Među njima su, u točki 11., „tvari koje izravno ili neizravno negativno utječu na sadržaj kisika u morskom okolišu, posebno one koje mogu uzrokovati eutrofikaciju” i, u točki 13. „tvari koje iako su netoksične, mogu postati opasne za morski okoliš ili koje mogu zbog ispuštene količine ometati zakonito korištenje mora”.
- 49 Valja utvrditi da se u točkama 11. i 13. obveza ishođenja prethodnog odobrenja za ispuštanje tvari na koje se one odnose ne uvjetuje toksičnošću tih tvari.
- 50 Isto valja zaključiti i u pogledu područja primjene članka 6. stavka 1. izmijenjenog Protokola.
- 51 Na temelju te odredbe, odsada svako „ispuštanje iz točkastih izvora u područje Protokola [što uključuje, prema članku 3. točki (d) izmijenjenog Protokola, močvare povezane sa Sredozemnim morem] i oslobađanje u vodu ili zrak koje dospijeva [u] i može utjecati na područje Sredozemnog mora”, a ne više samo ispuštanja tvari navedenih u Prilogu II. Protokolu, „strogo podliježu autorizaciji [odobrenju] ili propisu od strane nadležnih tijela”, koja u obzir uzimaju između ostalog odredbe izmijenjenog Protokola i njegovog Priloga II.
- 52 S obzirom na prethodno navedeno, na prvo pitanje valja odgovoriti da i članak 6. stavak 3. Protokola i članak 6. stavak 1. izmijenjenog Protokola treba tumačiti u smislu da zabranjuju da se, bez odobrenja koje izdaju nadležna nacionalna tijela, u slane močvare povezane sa Sredozemnim morem ispuštaju tvari koje, iako su netoksične, negativno utječu na sadržaj kisika u morskom okolišu.

Troškovi

- 53 Troškovi podnošenja očitovanja Sudu koje su imale francuska vlada i Komisija ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD (drugo vijeće),

kao odgovor na prethodna pitanja koja mu je uputio Cour de cassation presudom od 6. svibnja 2003., odlučuje:

- 1. Članak 6. stavak 3. Protokola o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćavanja s kopna, potpisanog u Ateni 17. svibnja 1980., odobrenog Odlukom Vijeća 83/101/EEZ od 28. veljače 1983. te, nakon što stupi na snagu, članak 6. stavak 1. istog Protokola, kako je izmijenjen na Konferenciji punomoćnika održanoj u Sirakuzi 7. i 8. ožujka 1996., čije su izmjene odobrene Odlukom Vijeća 1999/801/EZ od 22. listopada 1999.,**

imaju izravan učinak tako da svaka zainteresirana strana ima pravo pozvati se na te odredbe pred nacionalnim sudovima.

- 2. Te iste odredbe treba tumačiti u smislu da zabranjuju da se, bez odobrenja koje izdaju nadležna nacionalna tijela, u slane močvare povezane sa Sredozemnim morem ispuštaju tvari koje, iako su netoksične, negativno utječu na sadržaj kisika u morskom okolišu.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 15. srpnja 2004.

[Potpisi]

---

* Jezik postupka: francuski

RADNI PRIJEVOD